

Egészségkoalíció

Dr. Benedekfi Katalin
kistérségi tisztifőorvos

Az egészség fogalma:

- **Egészség**:Az egészséget sokan sokféleképpen határozzák meg. Más fogalmakat használnak a nemzetközi szervezetek, az egészségpszichológiában jártas kutatók, a mindennapi gyógyításban résztvevő orvosok, s másként közelítenek saját egészségükhöz a laikusok. Kinek a **betegség hiánya**, kinek a mindennapi tevékenységekre való képesség, kinek a **jó erőnlét** vagy éppen a **jókedv**, a **boldogság állapota** jelenti az egészséget. Egy biztos: egészségünk nem tekinthető statikus állapotnak, napról-napra dinamikusan változik és számos tényező befolyásolja. Az egészség egyfajta **adaptációs** (alkalmazkodási) **készségként** is felfogható, amellyel a körülöttünk lévő változásokra reagálunk. A sikeres adaptáció jó, megfelelő egészséggel lehetséges csak.

„70/D. § (1) A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehet legmagasabb szint testi és lelki egészséghez.

(2) Ezt a jogot a Magyar Köztársaság a munkavédelem, az egészségügyi intézmények és az orvosi ellátás megszervezésével, a rendszeres testedzés biztosításával, valamint az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg.”

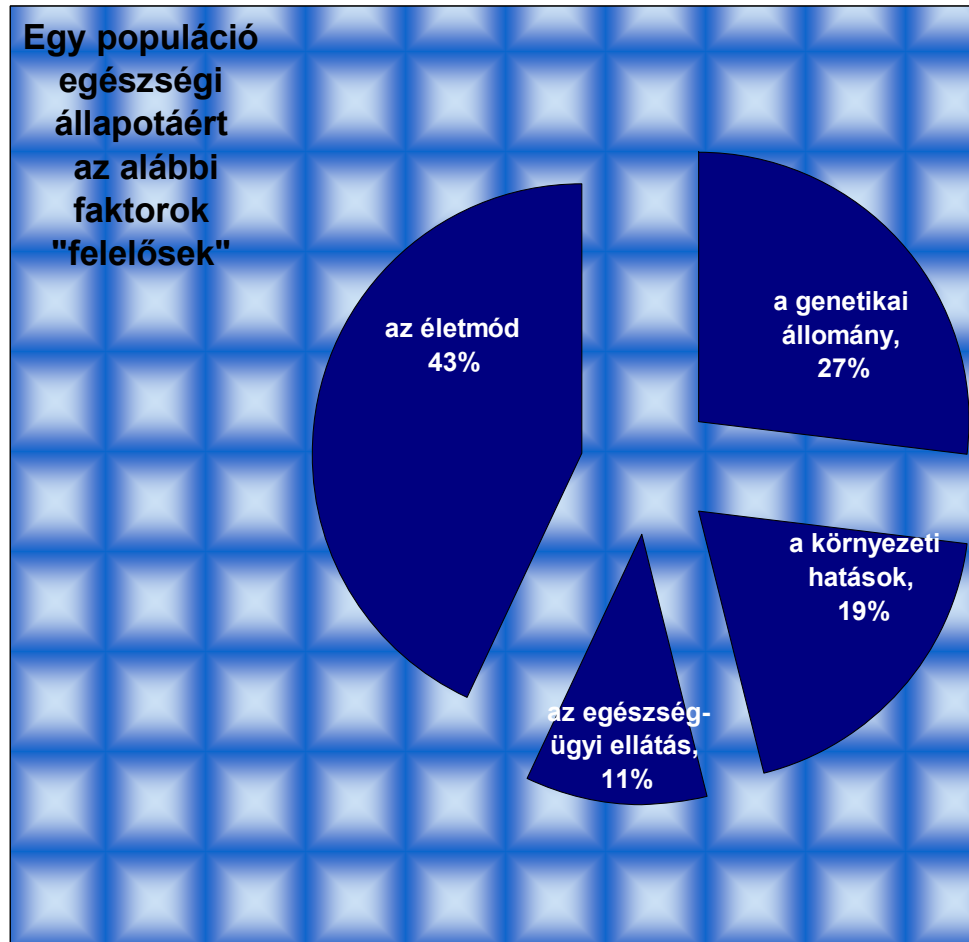
Állampolgári jogérvényesülés mellett az etnikai kisebbségi státusz többlet jogokat jelent.

Általános és optimális jól lét = egészség

Az egészség előfeltételei és forrásai:

- Béke
- Lakás
- Oktatás
- Élelem
- Jövedelem
- Stabil ökológiai rendszer
- Fenntartható erőforrások
- Társadalmi igazságosság
- Társadalmi egyenlőség

Egészségi állapotunkat befolyásoló tényezők

Egészség-koalíció

- **Célja**: A helyi lakosok megszólítása, közös gondolkodásba és cselekvésbe való bevonása.
- **Szintér program**, mely az adott települést, iskolát, munkahelyet és egyéb közösségeket érintő konkrét problémák megoldását szolgálja. Olyan társadalmi gyakorlat, amely a problémák megoldása során a szerveződő közösségekre épít, önbizalmat ad, cselekvési lehetőséget biztosít.

Szintér fogalma:

A szintér legegyszerűbben úgy határozható meg, hogy olyan közösségi tér, ahol az emberek köszönnek egymásnak (laikus megfogalmazás). A szintér olyan „hely”, ahol az egyén otthon van, ahol a probléma is „otthon van”, és ahova, az előzőekből adódóan a beavatkozást is el kell juttatni.

A család utáni szocializációs szint, ahol az egyén társadalmi kapcsolata és normakövetése megvalósul
(Oktatási intézmények, munkahelyek, speciális célcsoportot ellátó intézmények, kistelepülések, településrészek, lakótömbök)

- Tapasztalatunk szerint városunkban nagyon sokan és sokféleképpen próbálnak tenni úgy saját, mint környezetük, munkatársaik, beosztottaik, tanítványaik, lakótársaik, barátaik... egészségéért.
- Ezek az apró tettek önmagukban elvesznek, nem ismertek mások számára, sokszor csak az esti híradóból értesülünk róla. Így a jó gyakorlat nem válik mindennapos szokássá.

- Ezeket a programokat, kezdeményezéseket szeretnénk az Egészségkoalícióban összefogni, egymást kiegészítve, erősítve felkínálni Békéscsaba lakosainak.
- Bár az Egészségkoalíció szellemiségét Magyarországon még csak ízlelgetjük, az Európai Unióban és Amerikában ez már jól bevált gyakorlat.

- **Consumer Health Coalition in Pittsburgh:**
- Cél: inspirálni az embereket cselekvésre, hogy minél magasabb szintű egészségi állapotot, minőségi életet és egészségügyi szolgáltatásokat érjenek el.

- **Greater Flint Health Coalition in Michigan**
2007-2012 cselekvési terv:
- Cél: Általános felmérés a lakosság objektív egészségi állapotáról, helyi fejlesztési terv és monitoring, motiváció, tanácsadás, egészségfejlesztés, biztosítás, faji különbségek betegségekben, szolgáltatásokhoz való hozzáférésben, rizikó csökkentés (elhízás, dohányzás, mentális egészség)

- **Egészség Koalíció Londonban, 1999**
„Lehessen egészségesen felnőni, élni és dolgozni Londonban”
- **Kanadai egészségkoalíció 80 éve:**
egészségügyi és szociális ellátáshoz való hozzáférés támogatása
- **Kisebbségi koalíció Hollandiában: Cél:**
segítséget adni a multikulturális közösségben élő emberek egyéni, közösségi problémáinak megoldásában.

- **Skóciai koalíció:** Társadalmi összefogás biztosítása: Dohányzás ellen, Rák ellen, Tiszta levegőért
- **Független egészségkoalíció Észak Írorszáiban:** Feladata: Politikai döntéshozók felé továbbítani a társadalmi összefogással kidolgozott javaslatokat, stratégiákat.
Kapcsolattartás: egészségügyi, szociális, önkormányzati, közbiztonsági ágazati miniszterekkel, pártokkal, civil szervezetekkel.

Tapasztalat

- Csak ott érhető el eredmény mindkét területen, ahol a helyi közösségeket és az egyéneket a programok mellé tudták állítani. Ehhez érthető tájékoztatás és kommunikáció, tanulás, tanítás, folyamatos kapcsolattartás, rendszeres elemzés, értékelés és újratervezés szükséges.
- Együttes erővel mindig messzebb lehet jutni, egymást erősítve, a koordinálás nyitott módjával gazdagabbá tudjuk tenni az egészségszocializációs tevékenységünket, színesíthetjük a városi egészségtervet, nagyobb hatékonysággal tudjuk azt megvalósítani.

Egészségkoalíció:

- *multiszektorális* és multidiszciplináris munkabizottság, mely
- alkalmat teremt a kölcsönös tájékoztatásra,
- a rendszeres és folyamatos partneri együttműködésre,
- a szűkös pénzügyi és in-kind (természetbeni) források egyesítésére,
- a szektorközi és szakmaközi szinergiák (együttműködések) kihasználására, így az egészség szempontjainak érvényesítésére minden helyi döntéshozatalban.

Partnerségi csoport

- Tagjai: *Intézmények vagy csoportok képviselői,*
- **Taggá válás:** A csoportok vagy intézmények által delegált résztvevők megbízással rendelkeznek, illetve önként csatlakoznak.
- **Viszony:** A társadalmi párbeszéd széleskörű alkalmazásán alapul, kölcsönösség alapelve és a közös érdekek érvényesülnek.
- **Eredmények:** Közös nézőpontok, célok, stratégiák, megoldások, döntések.
- **Érdek-érvényesítés:** A partnerek a közösen létrehozott döntések mellett állnak. Konszenzusos megállapodás.
- **Kompetencia:** A végrehajtás ellenőrzése

Munkacsoport

- **Tagjai:** Egyének, szakértők
- **Taggá válás:** Különböző módszerek alapján a szaktudásuk alapján kiválasztott (pl. tenderezés) személyek.
- **Viszony:** Szaktanácsadó – megbízó viszony.
- **Eredmények:** Javaslatok, vélemények, elemzések döntés-előkészítő dokumentumok.
- **Érdek-érvényesítés:** Nincs befolyásolási lehetőség, ha a megbízó nem használja fel az eredményeket kellőképpen.
- **Kompetencia:** Nincs befolyásolási lehetőség a végrehajtással kapcsolatban.

A koalíció kialakításának érvrendszerét támogatja:

1.) releváns demográfiai mutatók

A tervezett tevékenység földrajzi egységeire vonatkozó kistérségi – megyei adatok

Pl.: össz népesség, nemek eloszlása, koreloszlás – aktív-inaktív arány, speciális célcsoport és a teljes lakosság aránya

2.) gazdasági mutatók

Jellemző ágazati struktúra,

Szolgáltatások és hiányaik

Munkahelyek – potencionális munkalehetőségek

3.) a földrajzi célterület fejlődése

Hogyan alakultak, az elmúlt öt évben a 2.) – ban bemutatott adatok

4.) egészség-piac jellemzői

A szolgáltatók bemutatása

A speciális célcsoport kapacitásának bemutatása

5.) Képzési, szakképzési lehetőségek
Szolgáltatást nyújtók oldaláról
Szolgáltatást igénybe vevők
szempontjából
Kapacitás fejlesztés szempontjából

6.) Humán és személyi szolgáltatások elemzése

- Meglévő szolgáltatások
- Saját szervezet szolgáltatásai
- A saját tervezett szolgáltatás bővítése ebben a koalícióban

7.) célcsoport jellemzése

- Egészség állapot
- Munkaerőpiac
- Iskolázottság
- Szocio-ökonómiai helyzet
- Kisebbségi csoportba tartozás
- Célcsoportot sújtó problémák, előzmény
- Célcsoport tagolása (nő-férfi, kor, munkanélküliség)

Érvek a koalíció mellett:

- lakosság egészségi állapotának javítása
- nem kell hozzá pénz
- polgármester személyes érdeke
- meglévő tudásforrások kihasználása
- lakossági egészségi adatok településre vonatkozó ismertetése
- közös felelősség a lakosság egészségének javításáért
- közös tapasztalatra való hivatkozás

- pályázat
- multidiszciplináris összefogás
- konkrét segítség felajánlása
- jelenlegi gazdasági helyzetre hivatkozik
- megemlíti a lehetséges partnereket
- egészségterv fontossága
- Kérdez!!! (pl. Mire lenne szüksége a településnek?)

- Egészségügy ≠ egészség ügye
- Egészségügy=Főleg, panasszal az alap- és szakellátáshoz forduló **betegeket ellátó intézmény hálózat** (gyógyítás, szűrés, gyógyászati segédeszközök, rehabilitáció)
- Az egészség ügye. Alkotmányos jog.
- Az 1949. évi XX. törvény, a Magyar Köztársaság Alkotmánya az egészséghez való jogot az alábbiak szerint rögzíti:

Egészségterv-5 fejezet

1. állapotleírás
2. problématerkép
3. stratégia
4. cselekvési terv
5. visszacsatolás

I. Állapot Leírás

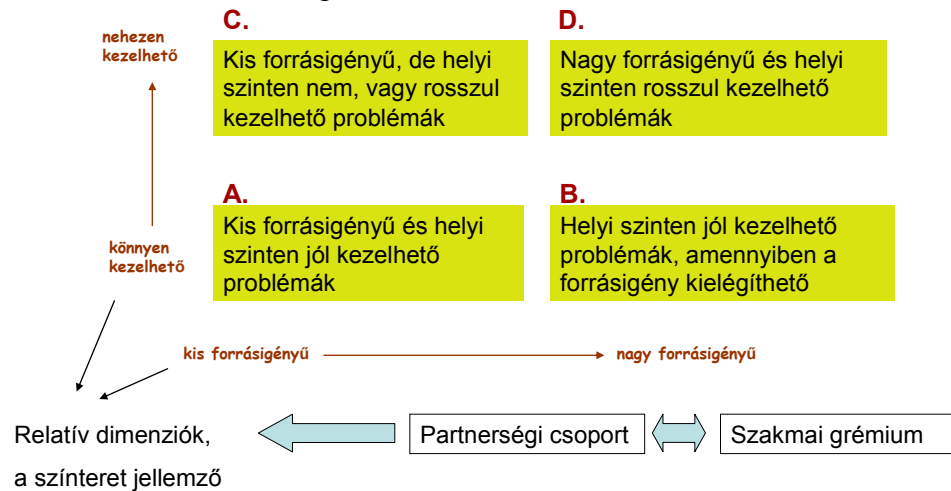
- A színtér bemutatása
- Jellemzi a színteret a népesség egészségét befolyásoló faktorok szempontjából
- Reális képet ad a színterről
- Előkészíti a problémák megfogalmazását, tematizálását
- A stratégia kialakítását megalapozza
- Adatokat szolgáltat a beavatkozások előtti állapotok jellemzéséhez a cselekvési tervben

II Probléma „térkép”

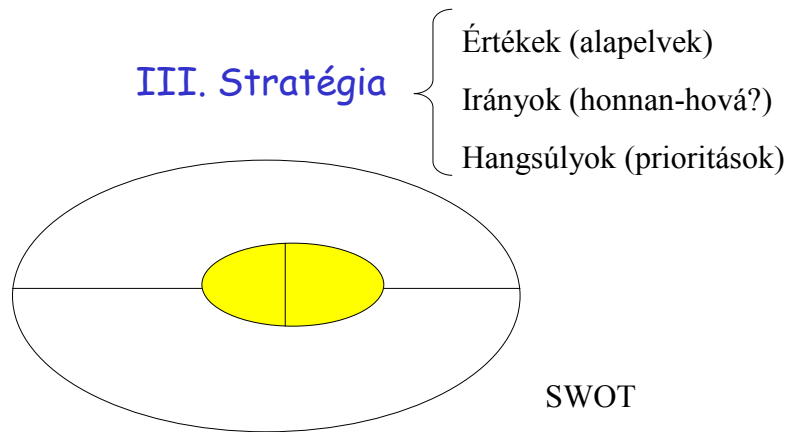
II. Probléma „térkép”

➤ problémák megfogalmazása

➤ csoportosítása

III. Stratégia

IV. Éves cselekvési terv

IV. Éves cselekvési terv

Milyen?

Egyensúly szabály (Maslow) célcsoport igényinek megfelelőt

Miért?

„baj” szubjektív megélése (Albee) – közösségi támogatottság ereje

Mit?

{ „termék” előállítás
projekt kritériumok

Hogyan?

Partnerségi csoport (koalíció)

Indikátorok (SMART)

Milyet?

- **A Maslow-elmélet**
- **A szükségletek hierarchiája azt jelenti, hogy általában az alacsonyabb szintű igényeket előbb kell kielégíteni, mielőtt a magasabb szintűek motivátorként működnek. Pl. ha valakinek nincs ruhája és éheznek, akkor kevésbé valószínű, hogy az önmegvalósítás lesz(pl. művészet) a legfontosabb számára.**

Maslow-piramis

Miért

- George Wilson Albee képlete:
- „BAJ”=

biológiai, szervi kórtényezők+stressz

Támogató közösség+önértékelés+megküzdő képességek

klinikai pszichológus, aki azt vallotta, hogy a szociális, társadalmi faktorok felelősek nagy részben a mentális betegségekért

Hogyan

- Indikátorok (SMART)

A jó indikátor teljesíti a SMART kritériumokat:

Specific - konkrét

Measurable - mérhető

Available - elérhető

Relevant - releváns, a tárgyhoz tartozó

Time-based - időalapú

- Az indikátorok kialakításával kapcsolatos alapvető követelmény, hogy azok intelligens mutatók legyenek (SMART – Specific, Measurable, Achievable, Realistic and Time-based), ami azt jelenti, hogy az indikátor **konkrét, mérhető, rendelkezésre álló, valóságyszerű és időalapú** legyen. Az indikátor konkrétsága annak egyértelműségében érhető tetten, mivel a projektre kell vonatkoznia. A mérhetőség esetében pl. a szűrővizsgálatoknál a megjelentek arányát lehet mércének tekinteni. A rendelkezésre állás azt jelenti, hogy a mért adatok adott időpontban is rendelkezésre kell állnia az elmúlt év méréseinek. A valóságyszerűség követelménye szerint fontos, hogy az indikátor által meghatározott cél valóban megvalósítható legyen, semmiképp sem irreális. Az időalapúság a mutatóhoz rendelt idődimenzió (pl. 1 év) megjelenésével teljesül.

V. Visszacskatolás

A lényege, hogy a

- ciklikus működést segítő,
- a következő évi tevékenységek előkészítését megalapozó adatokat, információkat transzparens módon bemutassa.
- Előfeltétele, hogy a tervezett cselekvéseknek, programoknak legyenek indikátorai

A PARTNERSÉG ELŐNYEI

- **Valós, egyedi, helyi stb. igények megjelenése**
- **Külső és belső támogatottság**
- **Belső kohézió**
- **Összeadódó kapacitás**
- **Többféle kompetencia, tudás, készség, tapasztalat stb. hasznosítása**

KOALÍCIÓS MEGÁLLAPODÁSOK, SZERZŐDÉSEK

- Együttműködési megállapodás
(partnerségi szándéknyilatkozat):
A partnerség kezdetén;
elősegíti a partneri kapcsolat helyes
irányban tartását.

- **Partnerségi szerződés:**
Egyfajta szerződés;
- **felsorolja a partnereket, a feladatokat, a forrásoknak a partnerek közti megoszlását, valamint hozzájárulásuk értékét;**
- **meghatározza az együttműködő partnerek kötelezettségeit.**
- **Támogató nyilatkozat:**
- **Rögzíti a támogató szervezet által nyújtott hozzájárulás mértékét és feltételeit.**

Sikeres partnerség - gyakorlati követelmények:

- Bizalom
- Írásbeliség
- Átláthatóság
- Résztvevők hierarchiában formális egyenlősége
- Kompromisszumkésztség

Sikeres partnerség - gyakorlati követelmények:

- Tisztelet mások legitim érdekei iránt
- Első megbeszélések: közös célok, érdekek, elvárások meghatározása vitás témák mellőzése,
- Döntések felbontása részdöntésekre

***„A fejlődés nem a javakkal kezdődik, hanem az emberekkel,
az emberek tanultságával,
szervezettségével és
fegyelmével.***

***E három nélkül minden erőforrás rejtett,
kiaknázatlan, puszta lehetőség marad.”***

Ernst F. Schumacher (1966)